



gemeente

Oost Gelre

*Nota reserves en
voorzieningen
2018 - 2022*



Inhoudsopgave

Inleiding	3
1. Regelgeving	3
2. Indeling en vorming reserves en voorzieningen	5
2.1 Onderscheid in reserves	5
2.2 Vorming voorzieningen	5
2.3 Kader instellen bestemmingsreserves	6
2.4 Inzicht mutaties reserves	6
3. Opheffing reserves	7
4. Overzicht reserves en voorzieningen na wijziging	8
Bijlagen	
1. Reserves en voorzieningen uitgezet in doel en omschrijving	9

Inleiding

In het auditcomité van mei 2017 is met u en door onze accountant Stolwijk Kelderman besproken dat het de voorkeur heeft om het aantal bestemmingsreserves te verminderen zodat de raad een beter inzicht heeft in het resultaat en de financiële positie. Tijdens de behandeling van de jaarrekening van 27 juni 2017 werd de motie van NLOG aangenomen om te onderzoeken welke mogelijkheden er zijn om het aantal bestemmingsreserves te verminderen. Tevens is de vorige beleidsnotitie notitie reserves en voorzieningen van 2010 verouderd en verdient het de voorkeur om dit te herzien.

De nota die aan u voorligt is het resultaat en de uitwerking van deze motie. Hiermee wordt voldaan aan het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) en is dit afgestemd met de vastgestelde nota grondbeleid. Tevens heeft het een relatie met de weerstandscapaciteit en het weerstandsvermogen.

In hoofdstuk 1 wordt ingegaan op de regelgeving van reserves en voorzieningen. Hoofdstuk 2 biedt u de indeling van reserves en voorzieningen en het kader voor het vormen van een bestemmingsreserve. De motivatie welke bestemmingsreserves opgeheven kunnen worden zijn nader beschreven in hoofdstuk 3. Tenslotte geeft hoofdstuk 4 de onderverdeling van de reserves en voorziening voor en na instemming.

1. Regelgeving

Het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) schrijft de volgende wetsartikelen op het gebied van reserves en voorzieningen voor:

Artikel 43

1. In de balans worden de reserves onderscheiden naar:

- a. De algemene reserve;
- b. De bestemmingsreserves.

2. Een bestemmingsreserve is een reserve waaraan de raad een bepaalde bestemming heeft gegeven.

Artikel 44

1. Voorzieningen worden gevormd wegens:

- a. verplichtingen en verliezen waarvan de omvang op de balansdatum onzeker is, doch redelijkerwijs te schatten;
- b. op de balansdatum bestaande risico's ter zake van bepaalde te verwachten verplichtingen of verliezen waarvan de omvang redelijkerwijs is te schatten;
- c. kosten die in een volgend begrotingsjaar zullen worden gemaakt, mits het maken van die kosten zijn oorsprong mede vindt in het begrotingsjaar of in een voorafgaand begrotingsjaar en de voorziening strekt tot gelijkmatige verdeling van lasten over een aantal begrotingsjaren.
- d. de bijdragen aan toekomstige vervangingsinvesteringen, waarvoor een heffing wordt geheven als bedoeld in artikel 35, eerste lid, onder b.

2. Tot de voorzieningen worden ook gerekend van derden verkregen middelen die specifiek besteed moeten worden, met uitzondering van de voorschotbedragen, bedoeld in artikel 49, onderdeel b.

3. Voorzieningen worden niet gevormd voor jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume (bijvoorbeeld vakantiegeld).

Artikel 45

Rentetoevoegingen aan voorzieningen zijn niet toegestaan.

Artikel 54

1. In de toelichting op de balans worden de aard en reden van elke reserve en de toevoegingen en onttrekkingen daaraan toegelicht.

2. Per reserve wordt het verloop gedurende het jaar in een overzicht weergegeven. Daaruit blijken:

- a. het saldo aan het begin van het begrotingsjaar;
- b. de toevoegingen of onttrekkingen uit hoofde van het voorgaande boekjaar;
- c. de toevoegingen of onttrekkingen bij het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening;

- d. de verminderingen in verband met afschrijvingen op activa waarvoor een specifieke bestemmingsreserve is gevormd;
- e. het saldo aan het einde van het begrotingsjaar.

Artikel 55

1. In de toelichting op de balans worden de aard en reden van de voorzieningen, bedoeld in artikel 44 en de wijzigingen daarin toegelicht.
2. Per voorziening wordt het verloop gedurende het jaar in een overzicht weergegeven. Daaruit blijken:
 - a. het saldo aan het begin van het begrotingsjaar;
 - b. de toevoegingen;
 - c. ten gunste van de rekening van baten en lasten vrijgevallen bedragen;
 - d. de aanwendungen;
 - e. saldo aan het einde van het begrotingsjaar.

Notities BBV

Vanaf 2010 zijn er een tweetal notities van de BBV uitgebracht wat betrekking heeft op de reserves en voorzieningen. Wij hebben deze notities al verwerkt in onze jaarrekening en begroting, maar het is goed om te vermelden welke wijzigingen dit zijn. Dit betreft:

1. Notitie riolering (2014)
2. Notitie rente (2017)

Notitie riolering

Met de vaststelling van het GRP 2017-2020 hebben wij onderscheid gemaakt in een voorziening riolering en een bestemmingsreserve riolering.

De voorziening riolering hebben we afgestemd volgens de beginstand van het GRP en het overige deel hebben we gestort in een bestemmingsreserve riolering. Dit kon worden beschouwd als in het verleden behaalde efficiencyvoordeel op de riolering.

De BBV regelgeving schrijft voor dat indien de onderhoudsvoorziening riolering onvoldoende is onderbouwd in het GRP, deze gelden niet in een reserve maar in de voorziening riolering moet worden gevormd. Dit geldt ook voor opgehaalde gelden die per balansdatum nog niet zijn besteed door later investeren en of uitvoeren dan voorzien.

Uit praktisch oogpunt kan er één voorziening worden gevormd waarbij administratief wel een relatie is te leggen met het GRP en inzicht kan worden geboden in het onderscheid onderhoud (artikel 44, lid 1c BBV) c.q. spaarcomponent vervangingsinvesteringen (artikel 44, lid 1d BBV). De afwikkeling is daarbij verschillend omdat voor de vervangingsinvesteringen een directe balansmutatie geldt (indien daarvoor gespaard is) en een afboeking op de onderhoudsvoorziening voor onderhoud.

Notitie rente

Op basis van de notitie rente 2017 mag er een rentevergoeding over het eigen vermogen en/of de voorzieningen worden berekend wat maximaal het rentepercentage is dat gebaseerd is op het gewogen samenstel van de (bruto) externe rentelasten over het totaal van de lang en kort aangetrokken financieringsmiddelen. Deze mogelijkheid blijft bestaan ondanks dat de BBV commissie adviseert om deze systematiek niet meer toe te passen.

De reden dat wij u voorstellen om dit wel te blijven doen is dat het rentepercentage kan worden beschouwd als een vergoeding van de inflatie. Hierdoor blijft de waarde van het eigen vermogen (koopkracht) in stand gehouden.

De voorwaarde is als er een rentevergoeding wordt berekend deze op een realistisch niveau ligt. Voor de begroting 2018 is er 1,5% rente toegevoegd aan het eigen vermogen zowel bij de algemene reserve als bij de bestemmingsreserves. Voor de bestemmingsreserves is er 1% rente onttrokken waarbij het verschil wordt toegevoegd aan de exploitatie als incidenteel onvoorzien. Dit om onverwachte tegenvallers op te kunnen vangen.

Rentetoevoeging over voorzieningen is niet meer toegestaan tenzij de voorzieningen contant zijn gewaardeerd. Dit is voorheen nooit toegepast.

2. Indeling reserves en voorzieningen

2.1 Onderscheid in reserves

Volgens de indeling van het BBV wordt er onderscheid gemaakt in algemene reserves en bestemmingsreserves. Voor de algemene reserves maken wij nog onderscheid in:

1. Belegde reserves
2. Algemene reserve

De algemene reserve maakt onderdeel uit van het weerstandsvermogen.

Belegde reserves

De belegde reserve behoort tot het 'geblokkeerde' vermogen. De rente die jaarlijks aan deze reserve wordt toegevoegd, wordt vervolgens ook weer ingezet als dekkingsmiddel voor de exploitatie. In feite verloopt de berekening van de rente budgettair neutraal. De stand van de reserve wijzigt daarmee niet.

Algemene reserve

De algemene reserve wordt ook wel 'vrije besteedbare reserve' genoemd. Jaarlijks wordt het saldo van het rekeningresultaat gemuteerd. Rente wordt jaarlijks toegevoegd conform het maximale inflatiepercentage om deze reserve op peil te houden. Het gewenste minimale saldo van de vrije besteedbare reserve blijft gehandhaafd op € 4 miljoen.

Bij onttrekkingen van deze reserve moet men denken aan afschrijvingslasten die uit deze reserve worden bekostigd en uitgaven die incidenteel van karakter zijn.

Bestemmingsreserves

Voor bestemmingsreserves kunnen we een onderscheid maken in egalisereserves en overige bestemmingsreserves.

Egalisereserves

De egalisereserves zijn bedoeld om schommelingen in de uitgaven op te kunnen vangen om daarmee verschillen in de exploitatie te egaliseren.

De egalisereserves die daarvoor in aanmerking komen, zijn:

1. Afvalverwerking
2. Groot onderhoud gebouwen
3. Reserve monumenten
4. Reserve riolering

Overige bestemmingsreserves

Overige bestemmingsreserves kunnen om diverse redenen worden gevormd. Kapitaallasten van specifieke activa kunnen daarmee afgedekt worden en hebben een gemaximaliseerde looptijd. Een andere reden is dat mogelijke risico's of toekomstige uitgaven hiermee afgedekt kunnen worden.

De bestemmingsreserves die als 'overig' kunnen worden beschouwd zijn:

1. Reserve huisvesting onderwijs
2. Reserve grondexploitatie
3. Reserve sporthal
5. Reserve sociaal domein
6. Reserve projectenbureau
7. Reserve stimuleringsregeling goedkope woningbouw
8. Reserve sloopfonds

In de bijlage wordt nader omschreven wat het doel en looptijd van de bestemmingsreserves is.

2.2 Vorming van voorzieningen

Voor de vorming voorzieningen maken we geen onderscheid in categorieën, ook vanwege het beperkte aantal. Behalve de voorziening riolering zijn voorzieningen ingesteld om de omvang van verplichtingen en risico's per balansdatum in te schatten.

Door de rioolheffing wordt het verschil in realisatie van het begrotingsjaar gemuteerd alsmede een bijdrage aan toekomstige vervangingsinvesteringen. Als er in voorgaande jaren voor een vervangingsinvestering is gespaard, dan kan dit specifieke spaardeel in mindering gebracht worden op de desbetreffende investering in het riool.

2.3 Kader vorming bestemmingsreserves

Middels deze nota reserves en voorzieningen zien wij verbeterpunten om u beter inzicht en transparantie te bieden. Wij zien dit tweeledig, enerzijds de mutaties van de reserves en anderzijds dat het vormen van een bestemmingsreserve aan een aantal voorwaarden moeten voldoen.

Vorming bestemmingsreserves

Het aantal bestemmingsreserves is in het verleden door u als raad bepaald, maar soms is een bestemmingsreserve gevormd die nauwelijks wordt benut of waarbij nog geen beleid is gevormd.

De verandering die wij willen doorvoeren is om een bestemmingsreserve te vormen waarbij aan deze twee voorwaarden moet worden voldaan om een nieuwe bestemmingsreserve te vormen:

1. duidelijke omschrijving met welk doel de bestemmingsreserve wordt gevormd
2. maximale looptijd van een bestemmingsreserve aan te geven

Aan het einde van de looptijd van de bestemmingreserve vloeit deze terug naar de algemene reserve. Indien blijkt dat het restantbedrag van de bestemmingsreserve wel nodig is, dan is een nieuw raadsbesluit nodig met de afweging hiervan.

2.4 Inzicht mutaties reserves

De onttrekkingen en toevoegingen aan de reserves wordt door de raad vastgesteld en geautoriseerd. Deze mutaties van de reserves worden als bijlage opgenomen bij het jaarverslag. Tijdens de recente behandeling van de begroting 2018 is gebleken dat eerder door u genomen besluiten, die nog gerealiseerd moeten worden, voor u niet meer transparant zijn. Om u beter inzicht te geven in de mutaties van de reserves en voorzieningen geven wij dit weer in een overzicht zowel bij de jaarrekening (gerealiseerd) als de begroting en meerjarenbegroting (beoogd). Hierbij wordt een onderscheid gemaakt in structurele en incidentele mutaties. Uw controlerende rol wordt daarmee ondersteund.

3. Opheffing bestemmingsreserves

Een aantal bestemmingsreserves kunnen opgeheven worden waarvan het saldo terugvloeit naar de algemene reserve. De reden daarvan is dat bij een aantal bestemmingsreserves in de loop der jaren geen mutaties meer zijn of dat de eventuele uitputting een incidenteel karakter heeft. Om deze redenen is het transparanter om deze reserves over te hevelen naar de algemene reserve. Voor de volledigheid merken wij op dat de bedragen per 31 december 2017 geprognostiseerd zijn. De inschatting op dit moment is € 1.725.324 volgens onderstaand overzicht. De definitieve overheveling naar de algemene reserve vindt plaats als de jaarrekening 2017 door u is vastgesteld.

Reserve planschade industrieterrein De Laarberg € 39.869

Deze reserve is ingesteld om eventuele planschade te betalen.

Reden opheffing: er zijn geen woningen meer in de directe omgeving waardoor de kans op planschade vrijwel nihil is.

Reserve kunstbeleid € 34.520

Deze reserve is ingesteld voor de bekostiging van uitingen van kunst zoals in de nota kunstbeleid is uiteengezet. D.m.v. opslag van een bedrag uit de opbrengst van de grondexploitatie wordt deze reserve op peil gehouden.

Reden opheffing: gedurende een aantal jaren vindt er geen vaste opslag meer uit de grondexploitatie plaats. Indien er incidenteel een kunstwerk wordt geplaatst vindt er een onttrekking uit de algemene reserve plaats.

Reserve programmatisch handhaven € 101.882

De reserve is ingesteld om de kosten van programmatisch handhaven en / of uitvoering van het minimabeleid te dekken welke niet besteed zijn in 2008.

Reden opheffing: vanaf 2008 is deze reserve niet benut en kan overgeheveld worden naar de algemene reserve.

Reserve investeringsfonds Groenlo € 230.595

Deze reserve is ingesteld bij de resultaatbestemming van 2010 om initiatieven voor Groenlo te financieren.

Reden opheffing: deze reserve was ingesteld voor Programma Stad Groenlo, dit programma is nagenoeg afgerond.

Reserve innovatiefonds Oost Gelre € 788.230

Deze reserve is ingesteld bij de resultaatbestemming van 2010 om innovatieve projecten te financieren.

Reden opheffing: innovatiesubsidies die tot daadwerkelijke uitbetaling komen worden verwerkt in de bestuursrapportage omdat dit niet synchroon verloopt met de aanvraag. Om die reden kan bekostiging ook uit de algemene reserve plaatsvinden.

Reserve frictiekosten € 238.678

Deze reserve is ingesteld om de frictiekosten uit de heroverwegingen 2011-2014 te bekostigen.

Reden opheffing: uit de heroverwegingen 2011-2014 vloeien nagenoeg geen frictiekosten meer, deze reserve kan worden opgeheven.

4. Overzicht reserves en voorzieningen voor en na instemming

Onderstaande weergave geeft de onderverdeling weer in algemene reserves, bestemmingsreserves en voorzieningen na bijschrijving van de rente in 2017 en verwerking van het rekeningresultaat 2016.

	voor instemming	na instemming
Algemene reserves		
Belegde reserve	€ 30.279.480	€ 30.279.480
Achtergestelde lening Vitens	€ 334.183	€ 334.183
Algemene reserve vrij besteedbaar	€ 10.437.749	€ 11.871.524
	€ 41.051.412	€ 42.485.187
Bestemmingsreserves		
<i>Egalisatie</i>		
Afvalverwerking	€ 992.489	€ 992.489
Groot onderhoud gebouwen	€ 2.024.988	€ 2.024.988
Reserve monumenten	€ 276.585	€ 276.585
Reserve riolering	€ 1.977.577	€ 1.977.577
<i>Overig</i>		
Reserve huisvesting onderwijs	€ 3.394.755	€ 3.394.755
Reserve grondexploitatie	€ 575.000	€ 575.000
Reserve sporthal	€ 433.542	€ 433.542
Reserve sociaal domein	€ 879.096	€ 879.096
Reserve stimuleringsregeling goedkope woningbouw	€ 388.547	€ 388.547
Reserve sloopfonds	€ 202.000	€ 202.000
Reserve projectenbureau	€ 291.550	€ 291.550
Reserve planschade voorziening	€ 39.869	€
Reserve kunstbeleid	€ 34.520	€
Reserve programmatisch handhaven	€ 101.882	€
Reserve investeringsfonds Groenlo	€ 230.595	€
Reserve innovatiefonds Oost Gelre	€ 788.230	€
Reserve frictiekosten	€ 238.678	€
	€ 12.869.905	€ 11.436.130
Voorzieningen		
Voorziening wethouders pensioenen	€ 3.794.598	€ 3.794.598
Voorziening afkoopsom oud-personeel	€ 248.354	€ 248.354
Voorziening riolering	€ 7.886.229	€ 7.886.229
Voorziening Hameland	€ 521.071	€ 521.071
	€ 12.450.252	€ 12.450.252
Totaal	€ 66.371.568	€ 66.371.568

Bijlage reserves en voorzieningen

ALGEMENE RESERVES

Omschrijving	Toelichting
Algemene reserves	
Belegde algemene reserve	Het in standhouden van eigen vermogen waarvan de bespaarde rente permanent dient als algemeen dekkingsmiddel voor de exploitatie van baten en lasten. Over de hoogte van deze reserve zal de raad moeten besluiten. De bespaarde rente van deze geblokkeerde reserve wordt ten gunste van de exploitatie gebracht. Als zodanig zijn ze een permanent dekkingsmiddel voor de jaarlijkse begroting.
Vrije algemene reserve	Deze reserve dient als buffer voor niet voorzienbare risico's en tegenvallers. De renteopbrengst wordt volledig aan de reserve toegevoegd. Daarnaast worden rekeningoverschotten aan deze reserve toegevoegd en bepaalde incidentele lasten ten laste van deze reserve gedekt.

BESTEMMINGSRESERVES

Egalisatiereserves	Maximale looptijd	
Reserve afvalverwerking	Niet bepaald	Deze reserve is ingesteld ter egalisatie van de jaarlijkse exploitatiekosten van de afvalverwerking. Het verschil tussen de lasten en baten wordt aan deze reserve toegevoegd of onttrokken.
Reserve groot onderhoud gebouwen	Niet bepaald	Deze reserve wordt gevoed op basis van het jaarlijkse onderhoudsplan. De lasten voortvloeiend uit investeringen en aanpassingen aan deze gebouwen verlopen via deze reserve. De jaarlijkse evaluatie van het onderhoudsplan leidt tot aanpassing van de noodzakelijke hoogte van deze reserve. Een te hoge c.q. te lage reserve wordt verrekend met de vrije algemene reserve.
Reserve monumenten	Niet bepaald	Deze reserve is ingesteld voor de financiering van eenmalige uitgaven voor gemeentelijke monumenten en wordt ook gebruikt ter dekking om een evenwichtige lastenontwikkeling van het gemeentelijk monumentenbeleid.
Reserve riolering	Niet bepaald	Deze reserve is ingesteld om toekomstige tariefstijgingen voor het riool op te kunnen vangen.

Overige bestemmingsreserves	Maximale looptijd	
Reserve huisvesting onderwijs	2037	Deze reserve is ingesteld ter egalisatie van de lasten van onderwijshuisvesting en voor de bekostiging van eenmalige uitgaven in het kader van de onderwijshuisvesting.
Reserve risico's grondexploitatie	Niet bepaald	Deze reserve is tot een maximum van € 575.000 ingesteld ter dekking van de risico's die de grondexploitatie met zich meebrengt.
Reserve sporthal	2020	De dekking van de kapitaallasten voor de nieuwe sporthal worden uit deze reserve gedekt.
Reserve sociaal domein	2021	Deze reserve is ingesteld om tegenvallers uit het sociaal domein op te kunnen vangen.
Reserve riolering	Niet bepaald	Deze reserve is ingesteld om toekomstige tariefstijgingen voor het riool op te kunnen vangen.
Reserve Stimuleringsregeling goedkope woningbouw	2022	Deze reserve is ingesteld om initiatieven voor woningbouw te kunnen financieren.
Reserve sloopfonds	2022	Deze reserve is ingesteld bij de resultaatbestemming van 2015 om verouderde en leegstaande woningen te vervangen door duurzame nieuwe woningen. Het beleid moet hiervoor nog wel gemaakt worden.
Reserve projectenbureau	2022	Deze reserve is ingesteld ter egalisatie van de kosten van het projectenbureau.

VOORZIENINGEN

Voorziening wethouderspansioenen	Deze voorziening is bedoeld om t.z.t. de opgebouwde pensioenen van wethouders te bekostigen, overeenkomstig de wet APPA.
Voorziening afkoopsom oud personeel	Deze voorziening is bestemd om aan te wenden voor de afkoopsommen die bij afvloeiing is overeengekomen met voormalig personeel.
Voorziening riolering	Vanwege de oplegging van rioolheffing is deze voorziening ingesteld voor bijdragen aan toekomstige vervangingsinvesteringen en om een gelijkmatige verdeling van lasten te hanteren. Als basis hiervoor dient het gemeentelijk rioleringsplan (GRP).
Voorziening Hameland	De voorziening is ingesteld om de voortvloeiende kosten vanwege de ontmanteling van de Hameland op te kunnen vangen.